

Nro. 48.

A' FELSŐR. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Költ Betsben Juniusnak 16-dik napján 1795.
esztendőben.*

Nagy Britannia.

Még most sem tsendesedtenek le egészen a' bé-
kételenkedő Hybernusok, nehezen emészthe-
tik meg Gróf *Fitzwilliamnak* tőlök lett vizsza hiva-
tatását, és kiváltképen azt, hogy a' ministerium
meg másolta a' Hyberniai Parlamentomnak tett
fogadását. A *Sz. Domonkos* szigetében nagy puszt-
ítást vittek végbe a' fekete emberek. Nem kis
nyughatatlanságot okozott a' Londoni kereskedők-
nek aza' hír, hogy *Brestidből* 20 linea hajók men-
tenek legyen ki a' Britanniai kereskedő hajóknak
el rablások végett, mellyre nézve *Hood* admirá-
lis ki küldetett eleikbe. *Májusnak* 22 ikén egy
nyóltz hadakozó hajókból álló flottával parantsol-
tatott *Cornwallis* admirál, a' *Portsnuthi* kikötő

B b b

helyből a' tágas tengerre ki repülni. A' Londoni fő kormányfőnek parantsolatlyára 5 regement állítatik fel az Amerikai fekete emberekből, melyek Európai hadi tisztek által fognak kormányoztatni.

A' Felséges Római Császár és Angliai király közt szerzett, és mind a' két részről ratifikáltatott, az az, jóvá hagyatott allióntzia, a' múlt hónapnak 22-ikén terjesztetett a' Parlamentomok eleibe.

Hastings úrnak meg szabadulását, a' múlt hónapnak 19-ikén igen gazdag vendégséggel, s ollyannal inneplette meg a' *Bengáli* klub, a' minémüt *London* várasa még eddig soha sem látott. 600 személynél több ebédlett a' meg szabadult úrral, utólyára 50 guinet is ígértek azok, a' kik ezen vendégségben részesülni akartak, még sem kaphattak helyet. A' napkeleti kereskedő Társaság 5000 font sterlinget rendelt esztendőnként *Hastings* úrnak, Indiában való hasznos szolgálattyának megjutalmazására. A' jelenvaló környüállásokhoz képest szabad kikötő helyekké tette a' Londoni udvar *Glaskovot*, *Hullt* és *Liverpoolt*; a' hová külföldi portékákat is szabad léfzen ezután a' kereskedőknek bé hordani, úgy mindazáltal, hogy a' szokott harmintzadot meg fizessék.

Londonban beszélik, hogy a' múlt esztendőben, *Jun.* első napján történt tengeri tsatában a' *Leviathan* nevü Britanniai hadakozó hajó keménytallérokkaal tüzelt az *Amerika* nevü Fr. hajóra, mellyet akkor vettek észre az *Anglus* matrosok, minekutánna a' nevezett hajót el rablottak, és nagy rakás tallért találtak volna abban heverni. Ugy mondatik, hogy a' *Leviathan* hajóba, mellé egy vólt a' *Tulonban* el vétetett hajók közül, rakta be egy szegény *Frantzia* patrióta, az *Anglusoktól* való félelmében a' maga pénzét, de csak ugyan meg nem menthette azt a' veszedelemtől.

Német Birodalom.

A' Cs. K. Concommissárius Hügel úr azt az előre való jelentést tette a' Regensburgi Diétának, hogy Ő Császári Felsége neintsak el kezdette, hanem szerentsésen folytattya is a' Frantzia nemzettel való békességet, mellyről rövid idő múlván bővebb jelentést fog tétetni. Azt is értésére adta a' nevezett gyűlésnek, hogy a' Frantziákkal való békességes alkudózás végett B. *Bartenstein* az Imperiális tanátsnak Előülője küldetett el, Gr. *Lehrbach* pedig a' Császári ministerekkel együtt az alkunak materéaleját készíti, és semmit sem mivel a' Státusoknak hírek és meg egyezések nélkül. Ismét 50 Római hólnapot ígért a' Német Birodalom Ő Felségének a' Cászárnak. — A' *Brunsburgi* V. Fejedelem, és a' *Hessen-Casseli Landgráf*, úgymint a' kik már a' Frantzia nemzettel meg kéáltak, nem kötelezték magokat a' reájok esendő résznek le fizetésésre. Az *elsőbb* három okokkal mentette magát. 1.) A' Frantzia nemzettel szerzett békességgel, mellynek egyik cikkelyében azt ígerte, hogy sem néppel, sem pénzel nem fogja a' Frantzia nemzetnek ellenségeit segíteni. 2.) Mivel a' *Mogüntzia* városának vízfza vételére fordított költségét még ekkorig sem fordította vízfza a' Birodalom. 3.) Mivel az északi történhető zenebonáknak el háritása végett még most is tábori talpon kell hadi népét tartani. — Az *utólsóbb* is a' Frantziákkal való meg békélésével, 's e' mellett azzal is mentegette magát, hogy három ezrtendőktől fogva sokkal több néppel, és pénzel segítette a' Német Birodalmat, mint sem contingentiaja kívánta volna.

A' Német Birodalombéli Státusoknak küldötjeikből álló Commissió következő cikkelyekből álló plánomot készített a' Frantzia nemzettel való békességnak tárgyaúl. 1) A' békességes alkunak el kezdése Ő Császári Felségére bizattatik, a' múlt Decembernek 22-ikén tett rendelések sze-

rént. 2.) A' békességes tractának ideje is Ő Császári Felségére hagyatuk, tsak hogy arra kéretik, hogy ez az idő ne hallasztassék sokára. 3.) A' békességet tárgyazó congressusnak helyét is Ő Császári Felsége határozza meg, mindazáltal leginkább javasoltatik Frankfurt várasa. 4.) A' Moguntziai és Coloniai Választó Fejedelemség azt projectállya, hogy a' békességnek előjáró pontjaiban a' még el nem vétetett várasokról, úgymint *Luxemburgról* és *Moguntziáról* semmi kérdés ne tétessék. 5.) Azon állapotba helyeztessék vizsgálza a' Német Birodalom, a' mellyben vólt a' Frantzia háború előtt. 6.) A' békességes alkura való concursusra Moguntzia, Saxónia, Austria, Bavária, és vagy Bambergba; vagy Würtzburgum, vagy a' Brémai vagy a' Würtenbergi, vagy a' Hassiai hertzogségek; a' várasok közül vagy Frankfurt, vagy Augspurg projectáltatnak.

A' már uralkodó Würtenbergi hertzeg *Fridrik Eugen*, első szölött fiával *Fridrik Wilhelm* együtt *Májusnak* 27-dikén mentek *Stutgárdiba*, holott rendkívül való örömmel és tapsolással fogatattak a' lakosok által. A' múlt hónapban esett *Lipsiai* vásár sokkal népesebb 's hasznosabb vólt a' kereskedőkre nézve, mint sem eleinte reménylették, kiváltképen való jó vásárok vólt a' manufakturistáknak, és posztó kereskedőknek, az utólsóbbaknak semmi portékájok nem maradt, a' Fr. és Helvetus agensek minden fajn, és vastag posztókat fel szedtek.

Olasz Ország.

Beffroy Frantzia nemzeti képviselő, és *Duprat* Generál adjutáns több Fr. hadi tisztekkel együtt *Génuába* mentek a' múlt hónapnak 18-ikan követett éjjel, és mingyárt akkor az ott múltató Frantzia ministerhez *Villárshoz* hivattak. Mioka légyen sietséggel lett oda meneteleknek, bizonyosan nem tudatik. Néhányan gyanityák, hogy

az *Alessandriai* környékén táborozó füzamos Aus-
triai seregek adtanak légyen arra alkalmatossá-
got, mellynek valóságát az által kívánnyák pró-
bálni, hogy az Olasz Ország Frantzia ármádiá-
nak fő vezérje *Kellermann* Generális három ba-
talliont parantsolt *Vádo* mellett az Alpesekre mar-
sirozni, imitt amott, a' hol tudnillik gondollyák,
hogy által ronthatná az Austriai ármádia, süri
batteriákat készítetni, 's azokat füzamos ágyúk-
kal meg rakatni. A' Császári Királyi füzpostoknak
Commendánsa *Rückhavin* Generál Majór vezér-
lése alatt, *Kajrótól* nem meszsze *Degó* alatt egy
tábor hely méretett ki, mellybe *Ternyei* Gene-
rál Majór *Aquiból* a' múlt hólnapnak 31-ikén *An-
ton* Füz hertzeg regementjéből két battalliont, *Stras-
söldéből* kettöt, *Nádastiéből* kettöt, *Brechainvil-
léből* egyet, és a' *Mészáros* Ulánus regementéből
egy divisiót vezetett. Az ezen avantgardéhoz
tartozott három Horváth battallionok a' *Gyulay*
szabad seregével egygyütt forposton maradtak. —

A' *Tuloni* utólsó zenebonáról, mellyről a'
múlt kedden költ Kurirunkban mi is emlékezetet
tettünk, ekként beszél egy *Génuai* levél: *Souliers-
ben* úgymond egy *Tulontól* két mélföldnire fekvő
várasatskában igen sok emigránsok és Rojalisták
gyüllöttek öfzve, fel fegyverkeztek, magokat bé
sántolták, és hat ágyúkat vettek magok mellé.
A' szabadtság fáját ki vágták, fejer zászlot ütöt-
tek ki, és *XVII. Lajost* kiáltották ki királynak.
Fülökbe menvén e' dolog a' *Tuloni* fegyveres pol-
gároknak, *Souliersbe* marsirozták, és *Majusnak*
21-ikén véres egygyütt való tsatazások után rész sze-
rént öfzve kontzolták, rész szerént pedig széllyel
üzték az emigránsokat és rojalistákat. *Tulonba*
lett vizsgálza térések után azt kívánták az ott lévő
nemzeti képviselöktől, hogy a' már nagy szám-
mal magokat mutogató Rojalistákat fegyveres
kézzel nyomják el. A' nemzeti képviselök egész
kélzségeket mutattak kívánságoknak tellyesítésé-
re, és azzal biztatták öket, hogy legottan kurtirt

fognak *Marsiliába* küldeni 's onnan egynéhány batalliont hivatni a' támadott zenebonának megfojtására. A' kételkedő polgárok utánna eredtek a' kurirnak, és utól érvén elvették tőle a' *Marsiliai* nemzeti képviselőknek küldetett leveleket, melyeknek következő foglalattyok vala: Küldgyetek, *Ugymond Marsiliai* nemzeti képviselők, egynéhány Rojalistákból, emigránsokból, és Vendeistákból álló batallionokat az itt lévő és már magokat közönségesen ki jelentett Rojalistáknak segítségére.

A' Turini tudósítások szerént, a' *Tendai* Grófságban *Valdieri* vidékére zsákmányra ki ment Frantziáságot, a' lárma harang szólására ölzve futott fegyveres parasztok meg támadtak, és nemcsak a' lopott marhákat elvették tőlök, hanem e' mellett 63 embert fogtak el közülök.

Májusnak 16-ikán próbát akart a' Pedemonti katonaság tenni, és a' *Briga*'s *Tenda* mellett tannyázó Frantziákat titkon meg nyomni, a' mely végre 5000 ember, rész szerént katonaság, rész szerént parasztság tsatolták ölzve magokat, 's három colonnében marsiroztak *Limonébe*, és a' körül belől fekvő tetőkre. De mivel mindenütt vigyázó szemekkel vólt, magát keményen bé sántzo'ta, és nagy számmal is vólt az ellenség, kéntelenek vóltak egynéhány puska lövés után, minden vég nélkül visszafizni.

A' Frantziák tronfot tronfal akarván visszafizsapni, Májusnak 21-ikén, 700 emberrel három colonnében ki indúltak a' *Limonei* völgyben tannyázó Pedemonti örálló seregek ellen. A' két colonne, a' *Busai* és *Morelli* tetőkről kemény tüzet adott a' Pedemontánusokra, a' melyet szerentsésen ki állották és visszonozták ezek, azonközben *della Parris* helységbe ment a' harmadik colonne olly reménységben lévén, hogy míg amazok együtt tsatáznak, ők jól meg rakhattyák magokat furázssival; de koránt sem érhettek el fel tett

tzéllýokat, mivel eleikbe menvén a' *Nizzardi* vadászok velek üstökbe kaptak, és minekutánna egynéhány emberböl ki lötték volna a' lelket, vízfíza hajtották a' prédára ásétozó Frantziaságot.

A' *Col de Monte* mellett, Máj. 12-dikén történt tsatában, mellyröl ennekelőtte mi is emlékeztünk, a' 9 hadi tífzteken és 230 köz emberen kívül, 63 menekedhetek meg a' haláltóla' *Pedemontánusok* közül, e' mellett 12 ágyú, egynéhány munitziós szekér és lifztes magazinumok estek az ellenség markába.

Néhány hetektöl fogva igen sok eleséges hajók mentenek bé a' *Livornói* kikötő helybe, melly által szembe ötlöképen meg óltsodott az élet. — Egy *Májusnak* 27-ikén oda jutott *Anglus* fregátta azt a' hirt vitte, hogy annakelőtte ötöd nappal *Maone*, és a' Frantzia tengeri partok közt volt a' *Hotham* admirál flottája. Ugy igyekezett a' *Tuloni* kikötő helyben lévő Frantzia flotta, hogy minekelötte *Langára* admirál 8 Spanyol hadakozó hajókkal segítségekre menne a' Britusoknak, *Hotham* admirált meg támadhassa; hanem az utólsó *Tuloni* zenebona miatt ki nem repülhetett, és így elszalasztotta azt a' kövér madarat, mellynek előre ki tépte a' tollait, de nem kezével, hanem tsak szájával.

A' Párisi utólsó zenebona előtt, igen sok Frantzia emigránsok mentek *Génuából* hazájokba, nem gondolván az ellenek adott kemény parantsolatokkal.

Spanyól Ország.

Egy *Májusnak* 12-ikén költ *Madritti* levélböl ezeket olvassuk: "Itten ugyan igen sokat beszélnek a' Frantzia nemzettel való békességes alkudozásról; sőt némelleyek nagy summában is fogadni akarnak, hogy *Juniusnak* végéig békességünk fog lenni: a' környülóllások mindazáltal, és

a' hadi készületek úgy mutatták, hogy még ez idén véres isatázások fognak köztünk és a' Frantziák közt esni. *Katalóniában* már is el kezdődött az ellenségeskedés, holott *Urutia* Generál a' Frantziákkal öfvet sapott. A' *Biskéyából* és *Navarrából* jött levelek erősítik, hogy ottan rendeléseket tétettek a' Frantzia vezérek *Pámpelónának* formális ostromlására. Azomban *Sangró* hertzeg is, kinek gondviselésére vagy on azon erősségnek védelmezése bizattatva, semmi jó eszközöket el nem mellöz annak meg tarthatása, és az ellenség fel tételének meg gátlása végett. Egész Spanyol Országban királvi parantsolat küldetett a' recrutáknak ki szedetésekre, és a' héjjános seregeknek egéjzitetésekre. *Urrútia* Generál sok bölts de kemény törvényeket tsinált a' hadi fenytéknek fellállítására. E' mellett azt prédikáltattya a' föld népe közt a' kapuzinus rendből való regement-beli káplánok által, hogy istenhez, hazájokhoz, Fejedelmekhez, és magok iránt való kötelelességek szerezint kötelesek légyenek mindnyájan fegyvert fogni, és a' vallást 's birodalmat hathatósan védelmezni. *Langára* és *Gravina* Spanyol admirálok, kiknek öfzve kaptolt tengeri erejek 26 linea hajóból és 4 fregattákól áll, a' *Rosas* és *Collinoure* közt lévő vizekben vigyáznak. A' *Cadixt* kikötő helyben két hadakozó hajók, úgymint *Európa*, és *Sán Carlo* futottanak bé, mellyek 9 millió 773 ezer 589 piastert hoztak magokkal *Havanából* és *Vera-Cruzból*.

Frantzia Ország.

A' Párisi utóltó vezedelmes zenebonának leg főbb indító okai *Cambon* és *Thuriót* voltanak, a kik látván, hogy nem böldegülhatnak fel tételekben, jókor elébb állottak, és még ekkorig sem lehetett őket kézre keríteni.

Három nevezetes környülállásokat közlünk az Olvasó Publicummal ezen zenebonáról. *Elő*

ez, hogy minekutánna a' zenebonáskodók a' Convent palotájába bé rontottak volna, környül vették az előülöt *Boissy d' Anglast*, 's így szóllottanak néki: hald meg, betsületes embernek tartunk tégedet, 's ilyen emberre vagyon nekünk szükségünk, légy vezérünké, és mi engedelmeskedni fogunk tenéked; add kezünkbe azoknak a' nemzeti képviselőknek laistromát, a' kiket te a' nemzethez hűségteleneknek lenni tartasz, mi azonnal oda fogjuk őket küldeni, a' hova illik 's a' t. *Boissy* ezekre azt felelte: "Én, *úgymond*, semmi se vagyok a' Convent nélkül; én nem lehetek vezértek, itt van az én helyem], el sem is távozom ettől. Erre a' szóra minden oldalról körül vették ötöt a' hegyes dárdák; de nemtsak meg nem rettent *Boissy*, hanem ki gombolván kamisollyát, 's meg mezítelenítvén a' melljét, így szóllott a' gyilkosoknak: Lássátok mit miveltek, tudom kezetekben vagyok, ha akarjátok meg ölhetek engemet, de én veletek sohová sem megyek. Bátorságos állhatatosságán el bámolván a' zenebonáskodók, egy újjal sem illették ötöt.

A' Florentziai követ *Gróf Carletti*, a' ki is a' több idegen követekkel együtt, a' nékiek rendeltetett különös székben egész dél előtt jelenvölt a' Convent gyűlésben, dél után is, a' midőn a' Convent tagjai már széllyel üzettek, bé menvén a' gyűlés palotájába, tsupa nadrágtalanokkal telyesnek találta a' követek ülő székét. Mondá *Gr. Carletti* nékiek: *Lóduallyátok ki innen, miénk ez a' szék.* Egy a' zenebonáskodók közül azt felelte nékie: *Most azoké, a' kik benne ülnek, elég sokáig ültetek ti itten, már most rajtunk vagyon a' sor.* *Gróf Carletti* tovább is sürgeti a' dalgot, 's magát meg nevezi, mellyet halván egy nemzeti gárdista, védelmezésére ajánlotta magát. *Nem kell nékem, úgymond Gróf Carletti, más védelmező, elegendőképen védelmez engemet az én rangom.* — Ekkor meg ragadván a' melljét egy embertelen

nadrágtalan így szólott: *Jól vagyon Toskánai követ Uram, mond meg tehát, hová tettetek azt a pénzt, és búzáat, a' mellyett tőlünk el vettetek? Meg ölhettek engemet, felele nagy mérgessen Gr. Carletti, de én semmit nem felelek ilyen semmirekellő emberek kérdésére; mennyetek pokolba! Ekkor úgy meg taszította az ötet mellyénél fogva tartó nadrágtalant, hogy egyfzeriben a' földre terült, ő maga pedig ki ment a' Convent palotájából.*

Ugyan akkor a' Közjóra ügyelő Commissióhoz akarván menni a' Svéciai követ *B. Stáel*, a' Caraussel piatzon meg állítatott a' kotsija, és egy ifjú pattantyús felnyitván a' kotsi ajtaját így szólott nékie: *Szállj le onnan, te is el gyalogolhatsz úgy mint mi.* A' pattantyús kamarás társai közül egyik reá esmérvén *B. Stáel* úrra, oda ugrott, *mit csinálsz* úgymond, nem isméred é, ki legyen ez az úr? Nem tudod é, hogy a' Svéciai követ? Erre meg dobbanván a' goromba pattantyús, bé zárta a' kotsi ajtaját, le kapta süvegét, kezét nyújtott a' követ úrnak, 's így szólott: *Uram engedelmet kérek, nem tudtam ki legyen az úr. Kotsis menny tovább.*

A' fegyveres tár osztályában lakó polgárok még most is fegyverben vagynak, és a' Convent palotája körül vigyáznak. Minden nap rendes zsóidgyok, és egy font kenyerek, egy font húsok, 's egy pint borok jár. A' *Marsiliában* lévő nemzeti képviselők azt irták a' Conventnek *Májusnak* 26 ik napján, hogy a' *Tulon* környékén fekvő fegyveres nép az oda való pártosoknak le tsendesítésekre és meg büntetésekre ment.

Az Isteni tiszteletnek szabados gyakorlása véget ismét decretumot hozott a' Convent, mellyben azt rendelte, hogy minden megyéknek szabad legyen előbbi templomaikban, ha még el nem adattak, és más közönséges helyeken is öszve gyűleni és imádkozni; hogy azon templomok vizitá-

adattassanak nékiek, 's ő magok költségeiken meg építhessék, úgy mindazáltal, hogy senkit se kinfzerítsenek a' költség adásra; hogy Párisnak minden oltzályaiban egy egy templom legyen, és minden vallás külömbsege nélkül szabad legyen azokban az Istent tisztelni; hogy csak azoknak a' papoknak engedtessek meg papi szolgálatot tenni, a' kik a' respublica törvénye alá vetették magokat; a' ki által hágja e' parantsolatot, ha pap is, ha polgár is, ezer livrát fizessen büntetésül.

Elegyes Történetek.

Gróf *Herczberg Evald Fridrik* Prussiai Status minister, és a' Berlieni tudományok akadémiájának Curatora, néhai második Fridrik királynak egy leg kedvesebb embere és barátja, Berlinben, a' múlt hólnapnak 27-dikén életének 70-dik esztendejében meg halálozott. *Selle medicinae* Professor urat titkos tanátsosi titulussal ajándékozta meg a' Fels. Prussiai király. *Abrahamson* Berlieni híres medailleur, egy medalliát, az az, emlékeztető pénzt készített *Henrik Pr.* királyi hertzeg születésének 70-ik emlékeztető napjára, mellynek egyik oldalán a' hertzegnek képe, a' másikon pedig ezen felül írás vagyon: *Non senex pro Patria*, az az, nem öreg a' Házának. — A' *Magdeburgban* tartatott Frantzia foglyok Duisburgba küldettek fel váltás végett. A' Pétersburgi és Londoni udvarok közt végbe ment szoros aliantziát mind a' közönséges, mind a' magános levelek erősítik. Hamburgban világosan ki jelentette az Orosz követ *Grósz* úr az oda való Tanátsnak. A' Fr. fegyver által el foglaltatott Német Országí tartományokban Commissáriusokat küldött a' Párisi Convent a' parantsolatott contributionnak hová hamarább lejendő bé gyűjtésére. B. Bartenstein Regensburgból Bâselbe fog menni. B. Staelnek közbenjárására minden Frantziák által elvétellett kereskedő Svecus hajók el botsáttatnak, és portékáiknak árra is meg fizettetik. *Corvinus*

úr a' Bâselben lévő Prussiai követségnek titoknokja onnan Párisba ment. Hogyha a' Német Birodalom és Frantzia nemzet közt békesség nem lézen, három helyen igyekszik a' Frantzia Ré-nusi ármadia ezen a' folyó vizen által jöni. — B. *Hardenberg* Pr. minister hős-fzas conferentziát tartott Gr. *Lehrbach* Cs. K. és *Albini* Moguntzai ministerekkel Frankfurtumban. Hogy a' jó reménység hegyét (Promontorium bonae Spei) el foglalták volna az Anglusok, meg nem bízoyítatik, annyit mindazáltal némelly levelekből olvasunk, hogy az oda való kormányozó nagy hajlandósággal legyen a' Brittusokhoz. A' *Tours* Frantzia Érsek Hamburgban meg holt. A' *Clermonti* püspök, és *Choiseul* hertzeg *Altonában* tartózkodnak; az utulsóbb *Dünkerkából* szökött el, ott hagyván *Damas* Grófot, és több Anglus posta hajókon Frantziák által el fogatott Frantzia nemeseket, a' kik annakutánna tsak ugyan szabadosan botsátattak egy *Florián* névű úron kívül, a' ki világosan meg vallotta, hogy ő azért emigrált hazájából, hogy hadakozhasson királya mellett. *Moguntziának* környékén nagy mozdulások tapasztaltattak *Májusnak* utolsó napjaiban a' Cs. Kir. ármádiánál, de még eddig semmi követke-zések nem vólt a' készületeknek. — O *Hara* Anglus Generális, a' ki Tulonnak visfza vétetésekor el fogatott, kavalléri parolájára el botsátott. — A' Batavusokkal kötött szoros alliantziáért nagy ditséretet nyért *Sieyes* abbas. — A' Con-vent védelmezésére egy 2400 főből álló testörzô sereg fog fel állitatni, mellybe minden brigáda hat szép embert, és ollyakat fog küldeni, a' kiknek igaz hazafiúi szeretetek közönségesen tudva vagon.

Magyar Ország.

Szatthmár Vármegyében 6-ta Junii Nemtsak a' Frantzia, Anglus és Német, hanem a' Magyar

nemzetben is találhatnák olly nagy tudományú férfiak, a' kiknek ha elegendő ösztönök, és értékek vólna, gyakorta sok szép találmányokkal boldogíthatnák hazájokat. — *Chappe* úrnak igen hasznos találmányát a' *Telegrafust Németországban, Angliában, Svéciában,* és másutt is másolták a' tudósok, a' mint erről az el múlt esztendőben ottan ottan emlékezett a' Magyar Kurir. T. P. *Szablik* úr, a' *N. Károlyi* Gimnásiumban a' természeti tudománynak közönséges Tanítója, legközelebb olly alkalmas *Telegrafust* készített kis alkotmányban, hogy azzal különbkülönbféle szegleteket lehet nagy frissességgel ábrázolni. Minden szegletnek egy egy betűt rendelt, mellyekből egynéhány szempillantások alatt bizonyos megszűszeségre lévönek egész levelet lehet öszve állítani. Bizonyosan lehet mondani, hogyha nagyobb alkotmányban el készítettne ez a' *Telegrafus*, megszűsze földre is lehetne vele értekezni és nagy hasznát venni. Az említett Professor úr hasznos találmányának sok szerentsét és mecénásokat kívánunk.

Báts Vármegyében 15-ik Máji. A' Fels. Magyar Helytartó Tanátsnak, múlt Januáriusnak 27-ikén, minden N. Vármegyékhez intézett kegyelmes levelében parantsoltatik, hogy minden megyékben készítessenek olly hasznos dietética, és könnyű szerral orvosló régulák, mellyek minden környéknek levegő égéhez, és a' lakosoknak természeti tulajdonságaikhoz 's szokásaikhoz alkalmaztattak légyenek, 's ezeknek öszve hasonlításokból készítessék annak utánna egy olly közönséges orvos könyvetske, melly szerént az Országnak lakosai, nevezetesen azok, a' kik nem minden órában futhatnak a' belső és sebgyógyító Orvosokhoz, intézhessék életüket, fordíthassák el a' reájok következhető nyavalyákat, sőt a' kisebb betegségekben önnön magok is segíthessenek magokon.

Nemes Bács Vármegyében, a' közelébb múlt Májusnak 11-ik napján tartatott, Zombor Szabad Kir. városban, a' Vármegye házánál, az ezen végre ki rendeltetett deputatió, azon megyében lakó sallarísátus belső, és seborvosoknak jelenlétekben, ugyan azon megye rendes Doktorának Bück Jósef úrnak előülése alatt, a' ki azon alkalmazossággal olly szép és hathatós oratiót mondott deák nyelven, hogy azt méltónak lenni ítéltük az egész házában való közönségessé tételre. Ez az Oratio ekképen vagon:

Viri! Collegae! Amici!

Felix sanē ille est populus, cujus Rex, et publicae rei ministri, dum unitis viribus in communi felicitate procuranda constanter desudant, eo possunt, sciuntque pertingere, ut Religio, securitas tam personalis, quam aquirendi, ac quae sudore parta sunt retinendi, et sanitas in tu o collocentur. Si quis populus criticis his temporibus in Europa gloriari potest: nos certe non vane in Hungaria, partibusque ei adnexis gloriaripotest, quod nobis de arcana Dei providentia et Reges, et rei nostrae publici ministri tales obtulerint, sub quorum regimine tam Religionem pro viribus defendi, quam Scientiam Medicam augeri, securitatemque personarum, ac fortunarum nostrarum crescere; et vidimus hucusque, et videbimus Deo favente in futurum luculentius.

Nolo commemorare hic ea, quae propius ad Religionis et rei civilis ministros pertinent; id unice preaterire non possum, quod cum instituto nostro intime conjunctum est. Medio Excl. Consilii R. Locumtenentialis Hungarici, de dato 27-a mensis Januarii a. c. Benignam intentionem Regiam Incl. Comitatus intimatam audite. (hic perlectum est Intimatum Excl. Consilii Regii Locumtenentialis.)

Advertistis indubie, ex quo haec fonte scaturiant, nempe pro conservanda, reparandaque sanitate corporum, et quae cum hac intime juncta est, felicitate populi procuranda, vigilantis Senatus Academici, Facultatis Medicæ Hungaricae, cum Magnifico ac Clarissimo Domino Consiliario, et Incl. Regni Hungariae Proto-Medico, sub praesidio, ac praepotenti protectione Serenissimi Regii Principis, Incl. Regni Hungariae Palatini propositionem Suprema Regia voluntate roboratam, II. SS. et OO. hujusce etiam Comitatus Bacsensis eo fine Excel. Consilium Regium Locumtenent. Hungaricum transmitters dignabatur, ut quae in plano sanitatis pro exteris provinciis accomodato saluberrime effectui mancipata sunt, Regno Hungariae, partibusque ei adnexis accomodarentur, atque effectui manciperentur.

In partem etiam utilissimi hujus laboris vocamur idcirco omnes, ut quaestiones ad rem sanitatis pertinentes, responsaque quaestionibus accomoda sollicite connotemus, quo ex collectis elucubrationibus Instructio popularis pro conservanda reparandaque corporum integritate elaborari queat.

Felices profecto nos vel ideo, quod post diuturna tristia Scientiae Medicæ in hisce partibus fata in epocham illam felicem inciderimus, quae generis humani conservationem, reparationemque inquirere magnis studiis, paribusque passibus adnitetur.

Feliciores adhuc, quod nobis in hocce Incl. Comitatu, cujus Supremus Moderator una Supremus Rei Litterariae amator ac protector est, in cujus gremio viri maximorum in Hungaria viro- rum aemuli, aequi rerum aestimatores copiosi degunt, faverit fortuna palam faciendi, quod et

hac quoque nostra serviendi promptitudine simus, porroque esse velimus reales amici generis humani.

B é c s.

A' Fels. Sax-Tessini Kir. hertzeg *Albert*, és *Maria Kristina* fő hertzeg alszony, a' múlt szombaton szerentsésen ide érkeztek a' Német Birodalomból, hozzászias távól lételek után. — Felső és Alsó Suranyi Gróf *Zsigrai József* urat, a' Felsőes Magyar Helytartó Tanátsnál volt titoknokot, a' minap meg büntetett Gr. *Zsigrai Jakabnak* testvérét, a' Fels. Kir. udvari Magyar Kancelláriánál való udvari Titoknokságara emelte Fels. Királyunk.

* * *

A' 6, 66, 116, 161, 218, 393, 454, 562, 566, és 584-ik numerusú coperták alatt járó Magyar Kurir Érd. Olvasóinak a' mai Póstán küldöm a' Magy. Almanakot — Azoknak is, a' kik a' miagyárt le folyó fél esztendőben a' Magy. Kurirt nem olvasták, de a' jövő fél esztendőben olvasni kívánnyák, fogok egy egy nyomtatványt küldeni.

D. D. S.